

Nacionalna alijansa za lokalni ekonomski razvoj – NALED predlaže uvođenje viših naknada za velike zagađivače, proširenje obuhvata štetnih gasova koji se oporezuju i izmenu sistema podsticaja. Preporuke su deo nove Analize uspešnosti fiskalnih instrumenata u smanjenju zagađenja, a čija bi potpuna primena obezbedila i dodatnih 18,5 mil EUR u budžetu za ulaganje u zaštitu životne sredine.

– U 2015. prihod od naknade za emisije je iznosio 3,05 milijardi dinara dok je u 2019. ova suma uvećana za 105% i iznosila je 6,26 milijarde. Međutim, fiksni iznosi naknada za zaštitu i unapređenje životne sredine ne podstiču preduzeća da smanje emisije štetnih materija, a nisu ni srazmerni količini zagađenja. Trenutno, i onima koji ne prave nikakvu štetu se naplaćuju minimalne naknade od 5.000 dinara, dok veliki zagađivači plaćaju malo u poređenju sa stvarnim količinama zagađenja koje stvaraju. Zbog toga je važno sprovesti potpunu primenu principa “zagađivač plaća” odnosno da troškove snosi onaj koji ih je napravio – kaže predsednica Saveza za zaštitu životne sredine u NALED-u Jelena Kiš.

Prema rezultatima analize, osim od proizvodnje električne energije, veliki deo nedozvoljenih čestica dolazi iz individualnih i drugih ložišta. Iako su domaćinstva glavni uzrok prekomernog povećanja PM10 čestica, ne podležu bilo kakvoj kontroli, a uređaji za grejanje koje koriste se slobodno prodaju na tržištu bez poštovanja standarda zaštite životne sredine.

– Naša preporuka je zato da se poveća cena uglja, kako bi se građani podstakli da pređu na održivije izvore energije. Gotovo 80% domaćinstava kod nas nema priključak na gas ili daljinsko grejanje, a toplane iako se najvećim delom oslanjaju na prirodni gas (65%), takođe koriste mazut (18%) i ugalj (15%). Ohrabruje nas da je Ministarstvo za zaštitu životne sredine uputilo tri javna poziva lokalnim samoupravama kojim je predviđeno ukupno 400 miliona dinara za zamenu individualnih ložišta, obnovu starih kotlarnica i pošumljavanje, a nadamo se da ćemo uskoro videti i prve rezultate – ističe Kiš.

Kako navode autori analize, u sistem plaćanja naknada neophodno je uvesti i sektor drumskog saobraćaja. Porez na upotrebu motornih vozila ne podstiče inoviranje voznog parka jer je niži za starije automobile. Prema podacima MUP-a više od polovine vozila ima stare motore, čiji je uvoz zabranjen u EU i regionu i preporuka je da se to uradi i u Srbiji, kao i da se poveća porez na Euro 3 i starije motore, a smanji za novije. Ukupna ulaganja u čistiji vazduh koja je potrebno obezbediti procenjuju se na oko 2,3 mlrd EUR, zbog čega je neophodan održiv sistem finansiranja, koji će se zasnivati na principu “zagađivač plaća”.

Primeri dobre prakse pokazuju da je za bolji kvalitet potrebno zameniti ugalj drugim izvorima energije i ulagati u čistija tehnološka rešenja u industriji i domaćinstvima.

Kako ekološke takse i naknade ne bi predstavljale samo dodatno finansijsko opterećenje privrede i građana koje ne dovodi do promena u ponašanju, važno je da se osmisli i sistem

Za čistiji vazduh u Srbiji potrebna bolja eko politika i taksa

podrške za prelazak na ekološki čistije alternative u vidu subvencija i drugih podsticaja.

Izvor: ekapija.com